

Ang Basahon ni Daniel - Numero Tulo

Dobleng mga Panan-awon

Jeff Pippenger

2023-11-25

Atong ginahisgutan karon ang “pito ka mga panahon” sa Levitico 26 diha sa basahon ni Daniel. Natago kini gikan sa mga nagpili sa pagpiyong sa ilang mga mata, apan atua kini alang niadtong buot makakita. Magsugod kita sa Daniel kapitulo 8, ug bersikulo 13.

Unya nadungog ko ang usa ka balaan nga nagsulti, ug laing balaan miingon niadtong maong balaan nga nagsulti, Hangtod anus-a ba ang panan-awon mahitungod sa adlaw-adlaw nga halad-nga-sinunog, ug sa kalapasan sa pagkalaglag, aron itugyan ang balaang puloy-anan ug ang panon ngadto sa pagayatak-ilalom sa tiil? Daniel 8:13.

Ang bersikulo nagsugod sa pulong nga “unya,” ug naghimog kalainan tali sa panan-awon sa propetikong kasaysayan nga bag-o pa nakita ni Daniel diha sa miaging napulo ka mga bersikulo. Ang bersikulo uno ug dos sa kapitulo nag-ila sa tuig sa dihang nadawat ni Daniel ang panan-awon ug usab nga nadawat niya kini daplin sa suba sa Ulai. Gikan sa bersikulo tres ngadto sa bersikulo dose, iyang “nakita” ang panan-awon sa propetikong kasaysayan. “Unya” iyang “nadungog” ang usa ka langitnong panagsulti nga naglangkob sa usa ka pangutana ug usa ka tubag. Sa bersikulo kinse, nagsugod siya sa pagpangita kon unsay girepresentahan sa panan-awon sa propetikong kasaysayan nga iyang bag-o lang “nakita.” Kinahanglanon gayud ang pag-ila sa kalainan tali sa panan-awon nga “nakita” ni Daniel sa mga bersikulo tres hangtod dose, ug sa langitnong panagsulti nga iyang “nadungog”—kay kini duha ka nagkalainlaing mga panan-awon.

Apan bulahan ang inyong mga mata, kay sila makakita; ug ang inyong mga dalunggan, kay sila makadungog. Mateo 13:16.

Ang pangutana sa bersikulo trese mao, “Unsa kadugay ang panan-awon,” ug ang pulong nga gihubad nga “panan-awon” lahi nga Hebreohanong pulong kay sa pulong nga gihubad usab nga “panan-awon” sa bersikulo dieciséis.

Ug nadungog ko ang tingog sa usa ka tawo taliwala sa mga tampi sa Ulai, nga mitawag ug miingon, Gabriel, pasabta kining tawhana sa panan-awon. Daniel 8:16.

Pinaagi sa paghubad sa duha ka nagkalainlaing Hebreohanong pulong ngadto sa Iningles nga pulong nga “vision,” ang “seven times” sa Leviticus 26 nahimong “natago apan dayag kaayo.” Ang mga estudyante sa Biblia nga kontento na sa paglatagaw lamang sa ibabawng bahin nag-isip niining duha ka nagkalainlaing Hebreohanong pulong nga usa ra ka pulong, apan gibuhat nila kini sa ilang kaugalingong katalagman.

“Ang paglatag lamang sa ibabaw sa hilisgutan diyutay ra ang kapuslanan. Ang mapamalandongong pagsusi ug ang mainiton, hago nga pagtuon gikinahanglan aron masabtan kini. Anaa sa Pulong ang mga kamatuoran nga sama sa mga ugat sa bililhong mineral nga

natago ilalom sa nawong. Pinaagi sa pagkalot alang niini, maingon sa tawo nga nagkalot alang sa bulawan ug plata, ang mga tinagong bahandi madiskobrehan. Siguroha nga ang pamatuod sa kamatuoran anaa sa Kasulatan gayud. Ang usa ka kasulatan mao ang yawi sa pag-abli sa ubang mga kasulatan. Ang dato ug tinagong kahulogan gipadayag sa Balaang Espiritu sa Dios, nga naghimo sa pulong nga tin-aw sa atong pagsabot: ‘Ang pagsulod sa Imong mga pulong nagahatag ug kahayag; nagahatag kini ug salabutan ngadto sa mga walay kahanas.’”

Fundamentals of Christian Education, 390.

Gipahibalo kita nga “ang matag kamatuoran adunay kalabotan niini” diha sa Pulong sa Dios, ug kon pilion nato ang pagpasagad sa kamatuoran nga adunay duha ka nagkalainlaing Hebreohanon nga pulong nga gihubad nga “panan-awon” sa kapitulo otso, kita maoy responsable sa pagpahamtang sa atong kaugalingon sa pagkabuta nga Laodiceanon. Ang karaang sanglitanan nagaingon, “wala nay labi pang buta kay sa mga dili buot makakita.”

“Ang Biblia naglangkob sa tanang mga prinsipyo nga gikinahanglan sa mga tawo nga sabton aron mahimo silang andam alang niining kinabuhia o alang sa kinabuhing umalabot. Ug kining mga prinsipyo masabtan sa tanan. Walay bisan kinsa nga adunay espiritu sa pagpabili sa mga pagtulon-an niini nga makabasa ug usa ka pahayag gikan sa Biblia nga dili makabaton gikan niini ug usa ka mapuslanong hunahuna. Apan ang labing bililhon nga pagtulon-an sa Biblia dili makab-ot pinaagi sa panagsa ra o nagkatag nga pagtuon. Ang daku niyang sistema sa kamatuoran wala ipahimutang sa paagi nga maila dayon sa nagdali o sa walay pagtagad nga magbabasa. Daghan sa iyang mga bahandi anaa sa halalum kaayo ilalom sa nawong, ug makuha lamang pinaagi sa masukihong pagsusi ug padayon nga paningkamot. Ang mga kamatuoran nga naglangkob sa maong dakung kinatibuk-an kinahanglan pangitaon ug tigumon, ‘dinhi diyutay, ug didto diyutay.’ Isaias 28:10.”

“Sa diha nga kini sa ingon niana pagasusi-on ug pagatigumon, hingkaplagan sila nga hingpit gayod nga nagakatakdo sa usa’g usa. Ang matag Ebanghelyo usa ka dugang sa uban, ang matag tagna usa ka pagpasabot sa lain, ang matag kamatuoran usa ka pagpalambo sa laing kamatuoran. Ang mga tipo sa ekonomiya sa mga Judio ginapahimutang nga dayag pinaagi sa ebanghelyo. Ang matag prinsipyo sa pulong sa Dios adunay iyang dapit, ang matag kamatuoran adunay iyang kahulogan. Ug ang hingpit nga kalangkuban, sa laraw ug sa pagbuhat, nagapamatuod bahin sa iyang Awtor. Ingon nianang usa ka kalangkuban walay hunahuna gawas sa hunahuna sa Walay-Kataposan ang makahimo sa paglaraw o pagporma.” Education, 123.

Ang pulong nga “panan-awon” makita napulo ka higayon diha sa Daniel kapitulo otso, apan kining napulo ka higayon naglangkob sa duha ka nagkalainlaing Hebreohanong pulong, ug ang mga kahulogan niadtong mga pulonga dili managsama. Kon pareho pa silag kahulogan, usa lamang unta niadtong mga pulonga ang gigamit ni Daniel sa matag usa sa napulo ka paglitok. Duha ka pulong ang gisulat ni Daniel, kay ang matag usa nianang duha ka pulong adunay kaugalingon nga kahulogan, ug ang usa nagrepresentar sa usa ka panan-awon nga “nakita” ni Daniel, samtang ang usa mao ang panan-awon nga iyang “nadungog”. Sa bersikulo trese, ang pulong nga gihubad nga “panan-awon” mao ang châzôn, ug ang kahulogan niini mao ang “usa ka makita”, o “usa ka panan-awon”, “usa ka damgo” o “usa ka pahayag”. Gitawag ko kini nga “panan-awon sa

propetikong kasaysayan” pinasikad sa iyang kahulogan ug sa paagi sa paggamit niini ni Daniel.

Sa bersikulo uno sa Daniel kapitulo otso, miingon si Daniel, “usa ka panan-awon mipakita kanako,” ug sa bersikulo dos makaduha niyang gipahayag nga siya “nakakita diha sa usa ka panan-awon.” Unya sa bersikulo trese, gipangutana, “Hangtod kanus-a man ang panan-awon?” Ang tanan niyang paggamit niini mao ang Hebreohanon nga pulong nga “châzôn.” Unya sa bersikulo kinse, moabut kita tingali sa labing mahinungdanong higayon nga gigamit ni Daniel kining maong pulonga, kay miingon siya, “sa dihang ako”...“nakakita sa panan-awon ug nangita sa kahulogan.” Human makita ni Daniel ang panan-awon nga châzôn, buot niyang masabtan kon unsa ang kahulogan niini. Kini usa ka kamatuoran nga adunay dakong kalabutan sa pagtago sa “pito ka mga panahon” sa Levitico baynte-sais sulod sa maong kapitulo.

Gigamit usab niya ang pulong nga châzôn sa mga bersikulo disisiyete ug baynte-sais. Ang pulong nga “panan-awon” makita sa napulo ka higayon sa Daniel kapitulo otso, ug ang pulong nga châzôn nagrepresentar sa pito niadtong mga paglitaw. Gigamit ni Daniel ang laing Hebreohanon nga pulong nga gihubad nga “panan-awon” upat ka higayon. Ang laing Hebreohanon nga pulong mao ang mar’eh, ug nagkahulogan ug “dagway”.

Ang châzôn makita sa pito ka higayon diha sa ikawalong kapitulo sa Daniel, ug ang mar’eh makita sa upat ka higayon, ug sa tingub sila nagrepresentar sa napulo ka higayon nga ang Iningles nga pulong nga “vision” makita sa ikawalong kapitulo sa Daniel. Ang pito ug upat kay napulo ug usa, kay sa usa sa mga higayon nga gigamit ni Daniel ang pulong nga mar’eh, kini gihubad sumala gayod sa kahulogan niini; kay sa bersikulo kinse, sa dihang si Daniel “nangita sa kahulogan” sa panan-awon nga châzôn sa matagnaong kasaysayan, didto “mitindog sa iyang atubangan” ang “sama sa dagway sa usa ka tawo.” Ang pulong nga “dagway” mao ang mar’eh. Busa, ang mar’eh gigamit ni Daniel sa upat ka higayon sa Daniel 8, ug kini gihubad sa makausa subay sa pangunang kahulogan niini nga “dagway,” ug sa laing tulo ka higayon kini gihubad ingon nga “panan-awon.”

Wala ako nagpasabot ug bisan unsang pagsaway batok sa mga tawo nga mihubad sa King James Bible. Apan kinahanglan nga hinumdoman nga sa bersikulo trese makita ang bugtong pulong nga gidugang sa King James Bible (sacrifice), nga ang inspirasyon sa tino nga paagi nag-ingon, “does not belong to the text.” Ang inspirasyon dugang pa nga nag-ingon nga ang maong gidugang nga pulong “added by human wisdom.” Sa mao gihapong kapitulo, duha ka lainlaing Hebreohanong mga pulong gihubad nga pareho ngadto sa usa ka Ingles nga pulong. Ang hinungdan nganong mahinungdanon kaayo ang pag-ila sa kalainan tali niining duha ka mga pulong hilabihan ka importante.

Ug nahitabo, sa diha nga ako, si Daniel gayud, nakakita sa panan-awon ug nangita sa kahulogan niini, unya, tan-awa, may mitindog sa atubangan ko nga sama sa dagway sa usa ka tawo. Ug nadungog ko ang tingog sa usa ka tawo sa taliwala sa mga tampi sa Ulai, nga mitawag ug miingon, Gabriel, pasabta kining tawhana sa panan-awon. Daniel 8:15, 16.

Samtang si Daniel “nangita sa kahulogan” sa “panan-awon nga châzôn” nga iya pa lamang “nakita,” si Cristo nagpahibalo kang Gabriel nga “pasabton” si Daniel sa “panan-awon nga mar’eh” nga iya pa lamang “nadungog”. Gusto ni Daniel nga masabtan ang panan-awon sa

propetikong kasaysayan, apan si Cristo, nga giila sa bersikulo trese ingon nga Palmoni (kadlong usa ka balaan nga nagsulti), nagsugo kang Gabriel nga pasabton si Daniel sa “panan-awon nga mar’eh”, dili sa “panan-awon nga châtôn”. Sa mga bersikulo kinse ug dise-sais, ang giklarong katuyoan alang kang Gabriel mao nga iyang pasabton si Daniel sa “panan-awon nga mar’eh”, nga mao ang pulong nga gihubad nga “panan-awon” nga nagkahulogan og “dagway,” dili ang panan-awon sa propetikong kasaysayan nga gustong sabton ni Daniel. Kon walay pag-ila sa tahas nga gitugyan kang Gabriel, ang “pito ka mga panahon” sa Levitico beinte-sais natago sa dayag nga pagtan-aw.

Sa bersikulo baynte-sais, ang duha ka Hebreohanon nga mga pulong nga gihubad ingong “panan-awon” anaa sa maong bersikulo, ug ang maong bersikulo nahimong usa sa pangunang mga yawi sa pag-abli sa kamatuoran sa pagpamatuod ni Daniel mahitungod sa “pito ka mga panahon.”

Ug ang panan-awon mahitungod sa gabii ug sa buntag nga gisugilon maoy tinuod: busa tak-oma ang panan-awon; kay kini alang pa sa daghang mga adlaw. Daniel 8:26.

Sa bersikulo baynte-sais, ang “panan-awon sa mga kahaponon ug kabuntagon” mao ang panan-awon nga mar’eh, nga nagpasabot og “panagway”; apan ang panan-awon nga pagatimbongan “gitak-om,” mao ang panan-awon nga châtôn sa propetikong kasaysayan. Ang pahayag nga “kahaponon ug kabuntagon” mao ang nagpalain ug nag-ila sa kalainan tali sa duha ka mga panan-awon. Gibuhat kini pinaagi sa laing ilustrasyon sa tawhanong bahin sa paghimo sa Biblia. Ang tawhanong bahin naglangkob dili lamang sa mga manalagna nga nagrekord sa mga pulong sa Biblia, kondili usab sa mga naghubad sa Biblia. Ang Biblia, maingon kang Cristo, nagrepresentar sa usa ka panaghiusa sa pagka-Dios ug pagka-tawo. Kana nga pagkatawo mikunsad subay sa kasaysayan, sukad kang Adan human siya makasala hangtod sa mga nagrekord ug naghubad sa Biblia. Si Cristo ug ang Biblia mao silang duha ang Pulong sa Dios, ug ang Pulong sa Dios putli, kay ang pagka-Dios sa maong panaghiusa kanunayng nagmando ibabaw sa bisan unsang mga limitasyon nga anaa sa unod.

Si Pablo, ulipon ni Jesu-Cristo, tinawag aron mahimong apostol, gibulag alang sa Maayong Balita sa Dios, (Nga iyang gisaad nang daan pinaagi sa iyang mga propeta diha sa balaang kasulatan,) Mahitungod sa iyang Anak, si Jesu-Cristo nga atong Ginoo, nga natawo gikan sa kaliwat ni David sumala sa unod. Roma 1:1–3.

Ang pulong nga “hapon ug buntag” makita sa makadaghang higayon diha sa Pulong sa Dios, ug kini kanunay hubaron nga “hapon ug buntag,” ingon sa naa sa bersikulo baynte-sais, ug ingon usab sa kanunay kaayo nga paghubad niini sa sugilanon sa paglalang diha sa Genesis nga nagbalikbalik sa pag-ingon, “ug ang hapon ug ang buntag mao ang...” Sa pagkatinuod, ug ang matag kamatuoran may kalabutan niini (ug kining kamatuorana mahinungdanon aron masabtan), ang bugtong dapit sa Biblia diin ang pulong nga “hapon ug buntag” wala hubara nga “hapon ug buntag” (ingon sa naa sa bersikulo baynte-sais), mao ang bersikulo katorse sa Daniel otso. Didto, ug didto lamang diha sa Pulong sa Dios, ang hugpong sa pulong nga “hapon ug buntag” gihubad nga yano lamang “mga adlaw.”

Ug miingon siya kanako, Sulod sa duruha ka libo ug tulo ka gatus ka adlaw; unya pagahinloan ang santuwaryo. Daniel 8:14.

Napulog-duha ka mga bersikulo sa ulahi, sa mao gihapong kapitulo sa Daniel, ang Hebreohanon nga hugpong nga pulong nga “evening and morning” gihubad sumala sa kanunay nga paagi niini; apan sa bersikulo nga mao ang sentral nga haligi ug pundasyon sa Adventismo, ang maong hugpong sa pulong gihubad lamang nga “days.” Unsang impluwensiya ang mitultol sa mga maghuhubad sa King James Bible sa paghimo sa ingon ka dayag nga panagsumpaki? Gihubad nila ang maong hugpong sa pulong sa bersikulo baynte-sais uyon sa matag laing pagpakita sa maong hugpong sa tibuok nga nahibiling bahin sa Biblia. Apan napulog-duha ka mga bersikulo sa wala pa ang bersikulo baynte-sais, diha sa bersikulo katorse, ang ilang pagkatawo mipahimutang ug pinasahi nga kalainan ibabaw sa tubag sa pangutana sa bersikulo trese. Ug ang pangutana sa bersikulo trese naglakip sa usa ka pulong (sacrifice), nga dili angay idugang ngadto sa Biblia. Gusto sa Dios nga ang bersikulo katorse motindog nga hayag sa usa ka hilabihan ka lalom ug lahi nga paagi. Sa pagbuhat niana, iyang giila usab kon unsa ang gisugo kang Gabriel nga ipasabot kang Daniel.

Sa bersikulo sais, gisugo ni Jesus si Gabriel nga pasabton si Daniel sa panan-awon nga mar’eh, bisan pa sa kamatuoran nga si Daniel nangita og pagsabot sa panan-awon nga châtôn sa propetikong kasaysayan. Ang bersikulo baynte-sais nagaingon nga ang “panan-awon sa mga kagabhion ug kabuntagon nga gisulti” maoy “matuod.” Ang panan-awon nga châtôn maoy usa ka propetikong “talan-awon,” apan ang panan-awon nga mar’eh “gisulti,” kay kini gipamulong man. Kini gipamulong sa bersikulo katorse sa dihang si Palmoni miingon, “hangtod sa duruha ka libo ug tulo ka gatus ka mga kagabhion ug kabuntagon; unya pagahinloan ang balaang puloy-anan.” Ang bersikulo baynte-sais naggamit sa pahayag nga “kagabhion ug kabuntagon,” sa dihang kini nag-ila niini ingon nga ang panan-awon nga “gisulti,” aron ipaila ang kalainan tali sa duha ka mga panan-awon diha sa Daniel kapitulo otso. Ang panan-awon sa propetikong kasaysayan nga “nakita” ni Daniel, ug nga gustong sabton ni Daniel, lahi sa panan-awon nga “gisulti” nga iyang “nadungog.” Labing mahinungdanon pa, ang panan-awon nga “nadungog” ni Daniel mao ang panan-awon nga kinahanglan pasabton ni Gabriel kang Daniel.

Ang katawhan nga miapil sa paghimo sa Balaang Bibliya nagtala sa pulong nga “panan-awon” napulo ka higayon diha sa ikawalong kapitulo sa Daniel, ug sa pagbuhat niana gitabonan nila ang kalainan tali sa usa ka panan-awon nga “nakita” ug sa laing panan-awon nga “nadungog”. Sa pagbuhat niana, gitabon nila ang paghatag og gibug-aton nga nag-ila nga ang tuyo ni Cristo mao nga sabton ni Daniel ang panan-awon nga iyang “nadungog”, labaw sa pagsabot sa panan-awon nga iyang “nakita”. Karon atong hisgotan kon unsay gibuhay ni Gabriel aron matuman ang buluhaton nga gitugyan kaniya.

Busa miduol siya sa dapit diin ako nagatindog; ug sa iyang pag-abot, ako nahadlok, ug mihapa nga ang akong nawong atua sa yuta; apan siya miingon kanako, Sabta, O anak sa tawo; kay ang panan-awon alang sa panahon sa katapusan. Ug samtang siya nagsulti kanako, ako nahilum sa halalum nga pagkatulog, nga ang akong nawong atua sa yuta; apan gihikap niya ako, ug gitindog ako sa matul-id. Ug siya miingon, Ania karon, ipahibalo ko kanimong mahitabo sa

ulahing katapusan sa kapungot; kay sa panahon nga gitagal na daan ang katapusan moabot. Daniel 8:17–19.

Karon gisugdan ni Gabriel ang iyang buluhaton sa pagpahimo kang Daniel nga makasabut sa panan-awon mahitungod sa duha ka libo ug tulo ka gatus ka mga gabii ug mga buntag, nga matuod. Una, gipahibalo niya kaniya nga ang panan-awon sa propetikong kasaysayan, ang panan-awon nga châzôn, mahitabo sa “panahon sa katapusan.” Unya, samtang si Daniel atua sa usa ka propetikong pagkatulog, gihikap ni Gabriel si Daniel ug gipatindog siya nga matul-id. Gipahibalo niya siya, “Ipahibalo ko kanimo.”

Mao kana ang gisugo ni Palmoni (si Cristo) kang Gabriel nga buhaton, sa dihang siya miingon, “Gabriel, pasabta kining tawhana sa panan-awon sa mar’eh” mahitungod sa mga gabii ug kabuntagon. Miingon si Gabriel nga iyang pahibaloon si Daniel “kon unsa ang mahitabo sa kataposang bahin sa kapungot.” Anaa na kini! Anaa dinha ang “pito ka mga panahon” sa Levitico 26! Natago kini pinaagi gayud sa maong pamaagi sa pagpanagna nga si Gabriel maoy nangulo sa mga manalagna sa makadaghan sa pagpamatuod niini ug sa paggamit niini sa ilang mga sinulat! Kana nga pamaagi mao ang “linya ibabaw sa linya, dinhi diyutay ug didto diyutay”.

Sa basahon nga “Thoughts on Daniel and the Revelation,” ni Uriah Smith (nga ang tanang mga Adventista, ug bisan pa ang ilang mga silingan, angay nga pamilyar niini), si Smith nagkomento sa mga bersikulo disisiete hangtod disinuebe sa ikawalong kapitulo sa Daniel:

“Pinaagi sa usa ka kinatibuk-ang pamahayag nga sa tinudlong panahon moabut ang katapusan, ug nga iyang ipahibalo kaniya kon unsa ang mahitabo sa ulahing tumoy sa kapungot, siya misulod sa paghubad sa panan-awon. Ang kapungot kinahanglan sabton nga naglangkob sa usa ka yugto sa panahon. Unsa nga panahon? Gisuginlan sa Dios ang iyang katawohan nga Israel nga iyang ibubo sa ibabaw nila ang iyang kapungot tungod sa ilang pagkadautan; ug sa ingon mihatag siya ug mga sugo mahitungod sa ‘mahugaw nga dautang principe sa Israel:’ ‘Kuhaa ang purongpurong sa ulo, ug tangtanga ang corona.... Akong pukanon, pukanon, pukanon kini: ug kini dili na mahisubli, hangtud nga moanhi siya nga kaniya kini sa matarung; ug ihatag ko kini kaniya.’ Ezekiel 21:25–27, 31.

“Ania ang yugto sa kasuko sa Dios batok sa iyang katawhan sa tugon; ang yugto diin ang balaang puloy-anan ug ang panon pagatamakan ilalom sa tiil. Ang purongpurong sa ulo gikuha, ug ang korona gitangtang, sa dihang ang Israel gipailalom sa gingharian sa Babilonia. Kini gilumpag pag-usab sa mga Medo ug Persiano, pag-usab sa mga Grego, pag-usab sa mga Romano, nga nagakatugbang sa makatulo nga pagbalik sa pulong sumala sa gisulti sa manalagna. Ang mga Judio unya, sanglit ilang gisalikway si Cristo, wala madugay nangatibulaag sa tibuok nawong sa yuta; ug ang espirituhanong Israel mipuli sa dapit sa literal nga kaliwat; apan sila nailalom sa yutan-ong mga gahum, ug maingon niana hangtod nga ang trono ni David igatukod pag-usab,—hangtod nga Siya nga mao ang matarung nga manununod niini, ang Mesias, ang Prinsipe sa pakigdait, moabut, ug unya kini igahatag kaniya. Unya ang kasuko mahunong na. Unsay mahitabo sa kaulahiang tumoy niining yugtoa, ipahibalo karon sa manulonda kang Daniel.” Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 201, 202.

Ang “kasuko” nga giila ni Smith nagsugod sa dihang si Manases gidala ngadto sa Babilonya sa mga Asiriyano niadtong 677 BC. Ikasubo, gikuha ni Smith ang pagkapukan ni Sedequias niadtong 586 BC ug gitakda kana ingon nga sinugdanan sa yugto sa “kasuko” sa bersikulo disi-nuwebe. Sa yano, wala gayod hisgoti ni Smith kon unsay buot ipasabot sa kamatuoran nga ang bersikulo nagaingon, “ang katapusang tumoy sa kasuko.” Gitratar niya kini nga yano lamang nga “kasuko,” bisan pa kon adunay “katapusang tumoy” sa kasuko, ang gramatika ug lohika nagkinahanglan nga adunay usab, sa labing ubos, usa ka “unang tumoy” sa kasuko. Nahibalo si Smith nga ang kapitoan ka tuig sa pagkabinihag nagsugod sa unang pag-atake ni Nabucodonosor batok kang Jehoiakim niadtong 606 BC, apan iyang gitino nga ang sinugdanan sa yugto sa kasuko mao ang ikatulong pag-atake ni Nabucodonosor, nga gihimo batok kang Sedequias, ang katapusang hari sa Juda.

“Bisan pa nga kita adunay mas detalyado nga asoy mahitungod sa iyang [kang Daniel] unang kinabuhi kay sa natala mahitungod sa kang bisan kinsang laing manalagna, apan ang iyang pagkatawo ug kaliwatan gibiyaaan diha sa hingpit nga kangitngit, gawas lamang nga siya gikan sa harianong linya, lagmit sa banay ni David, nga niining panahona nahimong daghan na kaayo. Siya unang makita ingon nga usa sa mga halangdong binihag sa Juda, sa unang tuig ni Nabucodonosor, hari sa Babilonia, sa pagsugod sa kapitoan ka tuig nga pagkabinihag, BC 606. Si Jeremias ug si Habakuk nagpadayon pa sa pagmantala sa ilang mga tagna. Si Ezekiel misugod sa wala madugay pagkahuman, ug sa diyutay pang ulahi, si Obadias; apan silang duruha nahuman sa ilang buluhaton mga katuigan sa wala pa ang pagtapos sa taas ug masanagon nga panaw sa paglakat ni Daniel. Tulo lamang ka manalagna ang misunod kaniya, si Hageo ug si Zacarias, nga nagbuhat sa katungdanan sa pagpanagna sa mubo nga panahon nga dungan, BC 520–518, ug si Malakias, ang ulahi sa mga manalagna sa Daang Tugon, nga milambo sulod sa hamubo nga panahon mga BC 397.” Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 19.

Husto nga giila ni Smith ang “kasuko” sa bersikulo 19 ingon nga usa ka yugto sa panahon. Husto niyang giila ang maong yugto ingon nga ang pagyatak sa balaang puloy-anan ug sa panon, subay sa Daniel kapitulo 8 bersikulo 13, ug husto usab niyang giila ang katapusang punto niini ingon nga Oktubre 22, 1844.

Si Smith may bahin nga husto, apan nasipyat siya sa kamatuoran pinaagi sa pagbuhat sa usa ka kinaiyang timailhan sa iyang mga paggamit sa tagna. Gitugotan niya ang kasaysayan sa paggiya sa iyang paghubad sa pulong sa tagna, imbis nga tugotan ang pulong sa tagna sa paggiya sa iyang pagsabot sa kasaysayan. Kon tugotan nato ang Biblia sa paghubit sa matagnong kasaysayan, nan aduna kita sa hustong kasayoran aron sa pagduol sa kasaysayan.

Ang Biblia nagtudlo nga kang kinsa ang usa ka tawo napildi, ulipon siya niadtong tawhana.

Samtang nagsaad sila kanila ug kagawasan, sila mismo mga ulipon sa pagkadunot; kay ang bisan kinsa nga gidaog sa usa ka tawo, sa mao usab nga butang siya nahimong inulipon. 2 Pedro 2:19.

Si Manases gidala nga bihag ngadto sa Babilonya niadtong 677 BC. Didto gipanaugdaug ang Juda ug gidala ngadto sa pagkaulipon. Mao kini ang sinugdanan nga girepresentahan sa mga tsart sa

1843 ug sa 1850, nga giuyonan ni Sister White ingon nga husto. Gisugdan ni Smith ang pagyatak sa Daniel kapitulo walo, ug bersikulo trese, uban kang Sedechias, ang katapusan sa mga hari sa Juda. Si Sedechias mao ang katapusan sa usa ka nagpadayon nga paghukom ug dili ang sinugdanan. Gipaila ni Sister White nga ang pagkabihag ni Manases sa Babilonya usa ka “earnest” sa umaabot pa. Ang “earnest” maoy unang bayad, ug nagtimaan sa pagsugod sa usa ka pagpalit nga adunay uban pang mga bayad nga mosunod.

“Sa matinud-anon ang mga propeta nagpadayon sa ilang mga pasidaan ug sa ilang mga pagdasig; sa walay kahadlok sila misulti kang Manases ug sa iyang katawhan; apan ang mga mensahe gitamay; ang masinupakon nga Juda wala mamati. Isip usa ka garantiya sa mahitabo sa katawhan kon sila magpadayon nga dili maghinulsol, gitugotan sa Ginoo nga ang ilang hari mabihag sa usa ka panon sa mga sundalong Asirianhon, nga ‘gigapos siya sa mga talikala, ug gidala siya ngadto sa Babilonia,’ ang ilang temporaryong kapital. Kini nga kasakit nakapaamgo sa hari; ‘nangamuyo siya sa Ginoo nga iyang Dios, ug nagpaubos siya pag-ayo sa atubangan sa Dios sa iyang mga amahan, ug nag-ampo ngadto Kaniya: ug Siya nagpatambag kaniya, ug gipatalinghugan ang iyang pagpangaliyupo, ug gidala siya pag-usab ngadto sa Jerusalem sa sulod sa iyang gingharian. Unya si Manases nasayod nga ang Ginoo Siya mao ang Dios.’ 2 Cronicas 33:11–13. Apan kini nga paghinulsol, talagsaon man kini, nahiabot nga ulahi na kaayo aron maluwas ang gingharian gikan sa makadaot nga impluwensya sa daghang katuigan sa mga buhat nga idolatronhon. Daghan ang nanghipangdol ug nangapukan, nga dili na gayud makabangon pag-usab.” Prophets and Kings, 382.

Si Manases mao ang nagpaila sa “unang bayad” nga nagsugod sa “tunglo” sa “pito ka panahon,” nga mao ang ulahing “kapungot,” kay ang “unang kapungot” nagsugod na diha sa pagdala sa gingharian sa amihanan ngadto sa pagkabinihag niadtong 723 BC. Unya sa pagpukan kang Jehoiakim, sa dihang si Daniel gidala ngadto sa pagkabinihag, misugod ang kapitoan ka tuig sa pagkabinihag nga giila ni Jeremias niadtong 606 BC. Duha ka hari human kang Jehoiakim, gilaglag ang Jerusalem ug ang ulahing hari sa Juda, si Zedekias, mitan-aw samtang gipatay ang iyang mga anak sa iyang atubangan; unya gitangtang ang iyang mga mata ug gidala siya nga binihag ngadto sa Babilonia.

Gipahinungod ni Smith ang tibuok progresibong paghukom kang Zedekias ug gigamit ang paghukom ni Zedekias ingon nga patunayng teksto alang sa iyang pagtuo. Ang paghukom ni Zedekias, nga mao ang “dautan ug mahugaw nga principe,” sa pagkatinuod nagpaila nga ang purongpurong sa Juda pagakuhaon hangtod nga moanhi si Cristo aron magatukod ug gingharian. Miingon si Smith, “sila anaa sa pagpasakop sa yutan-ong mga gahum, ug magapabilin niana hangtod nga ang trono ni David igapahimutang pag-usab,—hangtod nga Siya nga mao ang matarong nga manununod niini, ang Mesiyas, ang Prinsipe sa pakigdait, moanhi, ug unya igahatag kini kaniya.” Niadtong Oktubre 22, 1844, sa katumanan sa Daniel kapitulo 7, ug sa mga bersikulo 13 ug 14, si Cristo, nga gihulagway ingon nga Anak sa tawo, miadto sa atubangan sa Amahan aron modawat ug gingharian.

Nakita ko sa mga panan-awon sa kagabhion, ug ania karon, usa nga sama sa Anak sa tawo miabut uban sa mga panganod sa langit, ug miadto ngadto sa Tigulang sa mga adlaw, ug gidala

nila siya sa duol sa iyang atubangan. Ug gihatag kaniya ang kagamhanan, ug ang himaya, ug ang gingharian, aron ang tanang mga katawohan, mga nasod, ug mga pinulongan mag-alagad kaniya: ang iyang kagamhanan usa ka walay-kataposang kagamhanan, nga dili mahanaw, ug ang iyang gingharian mao ang dili malaglag. Daniel 7:13, 14.

Gipamatud-an ni Igsoong White nga ang Daniel kapitulo 7, ug ang mga bersikulo 13 ug 14, natuman niadtong Oktubre 22, 1844.

“Ang pag-abot ni Cristo ingon nga atong Labing Halangdong Pari ngadto sa labing balaan nga dapit, alang sa paghinlo sa santuwaryo, nga gipadayag diha sa Daniel 8:14; ang pag-abot sa Anak sa tawo ngadto sa Tigulang sa mga Adlaw, ingon sa gipresentar diha sa Daniel 7:13; ug ang pag-abot sa Ginoo ngadto sa Iyang templo, nga gitagna ni Malakias, mga paghulagway sa mao rang hitabo; ug kini girepresentahan usab pinaagi sa pag-abot sa pamanhonon ngadto sa kasal, nga gihulagway ni Cristo diha sa sambingay sa napulo ka mga ulay, sa Mateo 25.” *The Great Controversy*, 426.

Wala hisguti ni Smith ang mahinungdanong bahin sa “kataposang tumong sa kaligutgut.” Gilikayan niya ang biblikanhong prinsipyo nga nag-ila nga ang Juda nadaug sa panahon ni Manases, ug nga ang pagkabinihag nga nagsugod duha ka hari sa wala pa si Zedekias, naghulagway usab nga ang Juda nailalom na sa Babilonia sa wala pa moabot si Zedekias sa iyang gitagalang kapalaran. Bisan pa niining dayag nga mga pagpasagad, mipahayag gihapon siya, “ania ang yugto sa kaligutgut sa Dios batok sa iyang katawhang may tugon; ang yugto diin ang balaang puloy-anan ug ang panon pagatumban ilalom sa tiil.” Busa, iyang tuwiran nga gilangkit “ang yugto sa kaligutgut sa Dios” sa Daniel kapitulo otso, ug sa pangutana sa bersikulo trese nga “hangtod anus-a.” Ang tubag sa bersikulo katorse mao ang hangtod sa Oktubre 22, 1844.

Ang pagkatibulaag ngadto sa pagkaulipon sa Babilonia maoy usa ka progresibong kasaysayan nga nagsugod niadtong 677 BC, ug nagpadayon hangtod sa 1844. Kana nga yugto katumbas sa duha ka libo ug lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig, nga sa pagkatinuod mao ang “pito ka panahon” sa Levitico 26. Ang katapusan niana nga yugto sa panahon niadtong Oktubre 22, 1844 naghatag kang Daniel ug ikaduhang saksi ngadto sa “mar’eh vision” sa duha ka libo ug tulo ka gatus ka mga kagabhion ug mga kabuntagon.

Gisugo si Gabriel nga pasabton si Daniel niadtong panan-awon, ug ang gibuhat ni Gabriel mao ang paghatag ug ikaduhang saksi sa petsa sa pagtapos nga Oktubre 22, 1844. Dili lamang siya mihatag ug ikaduhang saksi aron mapalig-on ang petsa sa katumanan sa duha ka mga tagna sa panahon, kondili, sumala sa hustong gipunting ni Smith, ang yugto sa panahon nga nalangkit sa ikaduhang saksi sa 1844, giila na sa bersikulo trese ingon nga mao ang yugto nga ang balaang puloy-anan ug ang panon pagatumban sa ilawom sa tiil. Ang pangutana sa bersikulo trese mao kini: “Unsa ka dugay ang panan-awon mahitungod sa adlaw-adlaw nga halad, ug sa kalapasan sa kalaglagan, aron itugyan ang balaang puloy-anan ug ang panon sa pagkatumban sa ilawom sa tiil?” Kana nga yugto sa panahon mao ang “pito ka panahon” sa Levitico 26.

Ang wala makita ni Smith, o gilikayan niyang maila, mao nga ang “kasuko” sa bersikulo disi-nuwebe mao ang “kataposang panahon” nianang kasuko. Kon adunay “kataposan,” nan

adunay usab “sinugdanan,” ug giila ni Daniel kon kanus-a natapos ang “unang kasuko,” diha sa kapitulo onse. Iyang giila ang kapapahan nga naghari sa panahon sa Mangitngit nga Kapanahonan, ug iyang giingon nga ang kapapahan molampos hangtod nga ang kasuko matuman, o matapos.

Ug ang hari magabuhat sumala sa iyang kabubut-on; ug siya magabayaw sa iyang kaugalingon, ug magapadaku sa iyang kaugalingon labaw sa tagsatagsa ka dios, ug magasulti ug kahibulongang mga butang batok sa Dios sa mga dios, ug siya mouswag hangtod nga matuman ang kapungot: kay ang gitinguha nga nahukman pagabuhaton. Daniel 11:36.

Ang bersikulo traynta y sais kaylap nga nasabtan nga mao ang bersikulo nga giparaprased sa apostol nga si Pablo sa iyang ikaduhang sulat ngadto sa mga Taga-Tesalonica.

Ayaw tugoti nga may bisan kinsa nga maglimbong kaninyo sa bisan unsang paagi: kay kana nga adlaw dili moabot, gawas kon moabot una ang pagkahulog sa pagtuo, ug ikapadayag ang tawo sa sala, ang anak sa pagkalaglag; Siya nga mosupak ug magabayaw sa iyang kaugalingon labaw sa tanan nga ginatawag nga Dios, o nga ginasimba; sa pagkaagi nga siya ingon nga Dios molingkod sa templo sa Dios, nga nagapakita sa iyang kaugalingon nga siya mao ang Dios. 2 Tesalonica 2:3, 4.

Ang “tawo sa sala” ni Pablo nga mao usab ang “anak sa pagkalaglag,” nga “mosupak ug mopataas sa iyang kaugalingon labaw sa tanan nga ginganlang Dios, o nga ginasimba,” mao usab ang “hari” nga “magabuhat sumala sa iyang kabubut-on; ug siya magapadaku sa iyang kaugalingon, ug magapabantog sa iyang kaugalingon labaw sa tagsatagsa ka dios.” Ang duha ka mga pahayag nagtumong sa papa sa Roma. Si Daniel nagsulat nga ang papa mouswag, nga nagkahulogan sa pagpadayon sa pag-abante, hangtod nga ang “kapungot matuman.” Ang kapungot sa bersikulo traynta y sais “gikatakda na.” Ang pulong nga “gikatakda” nagkahulogan og “pagpasamad.”

Ang pagka-papa nakadawat sa iyang “makamatay nga samad” niadtong 1798, ug nianang tungora ang “unang kasuko” natuman o natapos. Ang pulong nga “tumanon” nagkahulogan sa pagtapos o paghunong. Ang katapusan sa “kasuko” diha sa kapitulo otso, ug bersikulo disinuebe, nagpaila sa katapusan sa yugto nga ang balaang puloy-anan ug ang panon pagalatasan ug pagayatakan. Kini natapos niadtong 1844, apan ang “unang” kasuko natapos niadtong 1798.

Ang “katapusang kasuko” natapos niadtong 1844, duha ka libo lima ka gatos ug baynte ka tuig human si Haring Manases gidala ngadto sa Babilonia sa mga Asirianhon niadtong 677 BC. Ang “nahauna” nga kasuko natapos niadtong 1798, duha ka libo lima ka gatos ug baynte ka tuig human ang amihanang gingharian sa Israel gidala ngadto sa pagkaulipon sa mga Asirianhon niadtong 723 BC.

Aduna pa kitay ikasulti mahitungod sa tinagong “pito ka panahon” diha sa basahon ni Daniel, ug atong hisgutan kana sa atong sunod nga artikulo.

“Ug ngadto sa manulonda sa iglesia sa mga taga-Laodicea isulat: Kini nga mga butang nagaingon ang Amen, ang matinumanon ug tinuod nga Saksi, ang sinugdanan sa paglalang sa Dios; Nahibalo Ako sa imong mga buhat, nga ikaw dili bugnaw ni mainit: buot Ko unta nga ikaw bugnaw o mainit. Busa tungod kay ikaw dagaang, ug dili bugnaw ni mainit, isuka Ko

ikaw gikan sa Akong baba. Tungod kay nagaingon ikaw, Ako dato, ug nadagaya sa mga kabtangan, ug walay ako'y kinahanglan; ug wala ka masayod nga ikaw alaut, ug makalolooy, ug kabus, ug buta, ug hubo.”

“Dinhi gipakita sa Ginoo kanato nga ang mensahe nga igadala ngadto sa Iyang katawhan pinaagi sa mga ministro nga Iyang gitawag sa pagpasidaan sa katawhan dili usa ka mensahe sa pakigdait ug kaluwasan. Dili kini kay teoriya lamang, kondili praktikal sa matag bahin. Ang katawhan sa Dios gilarawan diha sa mensahe ngadto sa mga taga-Laodicea nga anaa sa kahimtang sa lawasnonong kasigurohan. Sila anaa sa kahapsay, nagatoo sa ilang kaugalingon nga anaa sa halangdong kahimtang sa espirituhanong mga kalamposan. ‘Kay nagaingon ikaw, Ako dato, ug midagaya sa mga bahandi, ug walay kinahanglan sa bisan unsa; ug wala ka mahibalo nga ikaw alaut, ug makalolooy, ug kabus, ug buta, ug hubo.’”

“Unsa pang mas dako nga limbong ang mahimong modangat sa mga hunahuna sa mga tawo kay sa usa ka pagsalig nga sila husto samtang sila hingpit nga sayop! Ang mensahe sa Tinuod nga Saksi nakakaplag sa katawohan sa Dios diha sa usa ka masulub-ong pagkalimbongan, apan matinud-anon sulod niana nga pagkalimbongan. Wala sila mahibalo nga ang ilang kahimtang makalolooy diha sa pagtan-aw sa Dios. Samtang kadtong gipasidan-an nagadayeg sa ilang kaugalingon nga anaa sila sa usa ka halangdong espirituwal nga kahimtang, ang mensahe sa Tinuod nga Saksi nagbungkag sa ilang pagbati sa kasigurohan pinaagi sa makapakurat nga pagsaway sa ilang tinuod nga kahimtang sa espirituwal nga pagkabuta, kakabos, ug pagkakaluluoy. Ang pagpamatuod, nga mahait ug mabug-at kaayo, dili mahimong sayop, kay ang Tinuod nga Saksi mao ang namulong, ug ang Iyang pagpamatuod kinahanglan nga husto.”

Testimonies, volume 3, 252.